

Lammgömma:

4 x 2 m Fårgrind
2 x 2 m Fårgrind med rullande rör
Foderautomat med lock

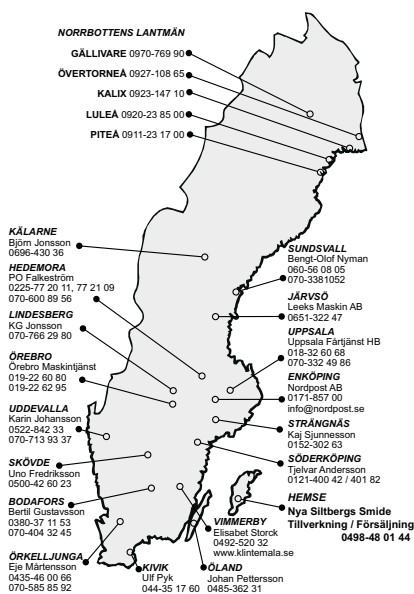
Vi har stabila väggfästen
för våra grindar!

Rundbalsgrind special

Foderhäck mindre med mittkon

Nya idéer –
Beprövat koncept

Avel för högre kvalitet på kött

Bra avelsdjur är viktiga för produktionsresultatet i besättningen. Vid valet av avelsbagge och tacklamm till liv är kraven höga och frågorna många. Det gäller att välja ut djur som kan nedärva sig väl.

Är det så att ett tacklamm som vuxit bra och har ett fint skinn också blir en bra mor? Ska jag välja det enfödda lammet, som vuxit snabbast av alla i besättningen, eller det lamm, som vuxit lite sämre men i konkurrens med två syskon? Vad betyder moderns ålder för lammens resultat? Är årets mest snabbvuxna bagglamm bättre än en äldre bagge som redan är avkommeprövad på slaktade avkommor? I vilken besättning hittar jag en bra bagge till mina tackor? Hur vet jag vilka djur som nedärver de önskvärda egenskaperna?

En duktig uppfödare kan med sin erfarenhet och kunskap göra bra val men ofta finns det dessutom behov av en objektiv sammanvägning av den information som finns om djurens prestationer och släktingar. Här kan en avelsvärdering, där djuren rangordnas med avseende på sina arvsanlag och egenskaper över besättningsgränser, vara en hjälp. Det finns olika metoder och modeller för att värdera avelsdjur. Den idag vanligaste metoden och som används i all husdjursavel internationellt utvecklades ursprungligen i USA och kallas för BLUP (Best Linear Unbiased Prediction).

Institutionen för husdjursgenetik vid SLU har under flera år bedrivit forskning med det övergripande syftet att ge underlag för att utveckla och förbättra avelsvärderingen av får i Sverige med hjälp av BLUP-metoden. Stiftelsen Svensk Fårforskning och Stiftelsen Lantbruksforskning har bidragit med medel och fårkontrollen med data till studierna. Registreringar av mönstringsvikt, egenskaper registrerade vid den kommersiella slakten (slaktvikt,

fettgrupp och EUROP-klass) och de olika pälskvalitetsegenskaperna har analyserats.

Index för ökad köttkvalité

För att förbättra lammslaktkropparnas kvalitet har med ledning av resultat från studierna ett förslag till ett urvalsindex för köttproduktion tagits fram. I indexet ingår information om slaktvikt, fettgrupp och EUROP-klass registrerad vid den kommersiella slakten. För att få en så hög säkerhet som möjligt i indexet ingår även information om egen, avkommors och släktingars mönstringsvikt i analyserna. Vid avelsvärderingen har det visat sig viktigt att all tillgänglig information om avkommors och släktingars slaktresultat används. Detta kan ske inom ramen för en s.k. BLUP-djurmodell, som anpassats för svensk fåravel vid Institutionen för husdjursgenetik.

Modersegenskaperna viktiga

Det är sedan tidigare väl känt att tackans modersegenskaper (mjölkavkastning och omvårdnadsförmåga) har betydelse främst för den tidiga tillväxten hos lammen. Analyserna av slaktdata visade att tackans modersegenskaper även påverkar fettgrupp och EUROP-klass. För gotlandsfären visade det sig att de modersegenskaper, som påverkar lammens viktutveckling, även har en viss positiv effekt på lammpälsarnas kvalitet. En annan intressant iakttagelse var att bagglammen är mer beroende av tackans modersegenskaper än vad tacklammen är. Förmodligen på grund av den högre tillväxtkapaciteten påverkas bagglammens tillväxt mer om mödrarna har en hög mjölkproduktion, likaså om det är många lamm i kullen.

Pälskvalité

En slutsats av studierna var att avel för att förbättra slaktkropparna hos gotlandslammen inte påverkar pälsens kvalitet negativt. De genetiska sambanden mellan lammens mönstringsvikt och slaktkroppskvalité å ena sidan och pälskvalité å andra sidan var mycket svaga. Analys av den i pälsbedömningen nyligen införda helhetspoängen visade att denna har en klart genetiskt betingad variation och därför kan ingå i en avelsvärdering. Ätminstone på kort sikt kommer detta att förbättra pälskinnets kvalitet. Såvida inte särskilda hänsyn tas kommer förmodligen lockens

och skinn

storlek och pälsens täckning att öka, vilket inte enbart är fördelaktigt eftersom det för dessa egenskaper finns ett optimum och alltför täta pälsar eller pälsar utan lock inte är eftersträfvärdiga. Även för pälsegenskaperna var det skillnader mellan könen. Tacklammens skinn hade en högre kvalitet än bagglammens. Detta kan bero på olika hormonnivåer och samspel mellan hormoner. Utländska studier har visat att tillväxten av ull är hormonellt påverkad.

Specialiserade avelsbesättningar för svenska får?

För att genomföra en avelsvärdering krävs att uppgifter om djurens identiteter, härstamning och produktion registreras. I Sverige är ca 10 % av landets tackor med i fårkontrollen. Endast en begränsad andel av besättningarna deltar alltså aktivt i avelsarbetet. Går det, trots detta, att bedriva ett effektivt avelsarbete i våra svenska raser? Ett sätt skulle kanske kunna vara att rasvis utveckla program där kontrollanslutna avelsbesättningar förser övriga besättningar med bra värderade avelsbaggar. De senare besättningarna kan då ha en enklare mer produktionsinriktad kontroll av sina djur. I ett sådant program kan det också finnas behov av besättningar, som föder upp varudeklarerade moderdjur för försäljning.

*Anna Näsholm,
Institutionen för husdjursgenetik*

Avelsvärdering

För att välja ut de "bästa" individerna till föräldrar görs en avelsvärdering. Med ledning av information om enskilda individers och deras släktingars resultat samt uppgifter om egenskapernas arvarbarheter och miljöförhållanden skattas djurens förmåga att nedärva önskvärda egenskaper. En rangordning av djuren kan göras med avseende på deras sannolika arvsanlag. De högst rankade djuren kan sedan väljas ut som avelsdjur. Det finns olika metoder och modeller för att värdera avelsdjur.

BLUP

BLUP är en metod för att värdera avelsdjur. Den utnyttjar information om djurens prestationer och släktskap och tar hänsyn till genetiska och miljömässiga effekter och samband på ett optimalt sätt. Tackor, baggar och lamm kan jämföras mellan besättningar och över tid och generationer. BLUP används idag runtom i världen på många olika djurslag.

Lamindex

Lamindex väger samman information om lammets och kullsyskonens relativa vikt, moderns fruktsamhet de två senaste åren och för gotlandsfären även lammets och kullsyskonens relativa pälspoängssumma. Den använda metodiken är mindre flexibel än BLUP och lamindex kan endast användas för att rangordna lamm inom en besättning ett visst år. Det går inte att jämföra lamm födda i olika besättningar eller yngre djur med äldre, vilket t.ex. behövs för ett bra baggurval.

Anslutning till kontroll varierar

I Sverige är 10 % av tackorna registrerade i fårkontrollen. I Danmark är siffran knappt 8 %, i Norge 30 %, i Finland 20 % och i Island drygt 50 %. I Storbritannien och Irland är andelen korsningstackor

hög och kontrollanslutningen låg. Cirka 12 % av de baggar som säljs där är registrerade i kontroll. Som jämförelse kan nämnas att i Sverige är 15 % av dikorna som används för uppfödning av kalvar anslutna till KAP (köttboskapskontrollen), i vilken djuren avelsvärderas med BLUP-metoden. Hela 90 % av mjölkkororna är med i kokontrollen. En förklaring till att intresset för att registrera får är lägre än för andra djurslag kan vara att produktionen ofta bedrivs under extensiva förhållanden.

Anna Näsholm

Anna är västerbottning, född i Umeå 1952, och har fyra barn mellan 15 och 28 år. För närvarande bor hon på en liten gård i Morkarla i Östhammars kommun. Sedan Anna tog sin husdjursagronomexamen 1976 har hon varit anställd vid SLU, den mesta tiden vid Institutionen för husdjursgenetik, där hon jobbar med forskning och undervisning. Sedan 2004 är hon docent vid institutionen. Hennes doktorsavhandling handlade om modersegenskaper, tillväxt och vuxenvikt hos finullsfår. Material till studierna kom från den försöksbesättning med får, som drevs av institutionen och som hon hade ansvar för under flera år. Anna har även gjort genetiska studier av mönstringsvikt, slaktkroppsegenskaper och pälskvalité med data från Fårkontrollen. Dessa studier utgjorde delvis underlag för den s.k. BLUP-avelsvärderingen, som utvecklats vid institutionen. Dessutom är Anna involverad i projekt med syfte att förbättra och utveckla avelsvärderingen av köttdjur och hästar. För närvarande studerar hon den ekonomiska betydelsen av modersegenskaper, kalvtillväxt, kalvningsförmåga och klassificering vid slakt hos de svenska nötköttsraserna. Avsikten är att beräkna ekonomiska vikter att användas som underlag för att konstruera sammanfattande urvalsindex för de olika raserna.

STALLMÄSTAREN

COMBI 2000

Både märkning och djurvård

Stallmästaren AB Plastgatan 12 531 55 Lidköping Tel: 0510-204 45 Hemsida: www.stallmastaren.se